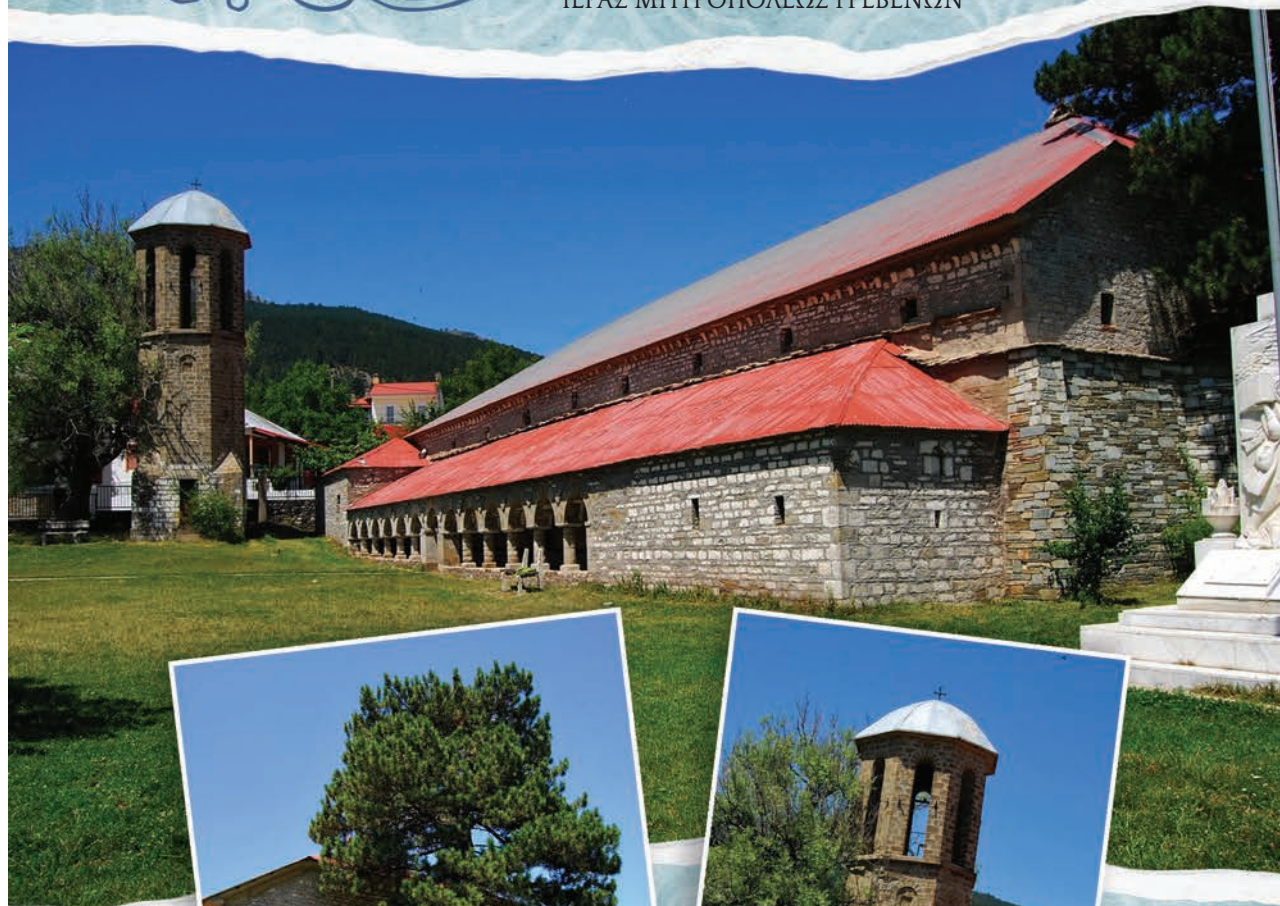

ὉΣΙΟΣ ΝΙΚΑΝΩΡ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ 316 | ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2016 | ΤΕΥΧΟΣ 347

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν Κύριε

3

Ἐγκώμιο στὸν ἅγιο Ἀντώνιο

5

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως
τῆς Θεοτόκου Σαμαρίνας

7

Συνοδοιοπορία στὴν ἔρημο
τοῦ Ἁγίου Ὁρους

9

Ὁ Εὐαγγελισμός
τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

12

Ρατσισμός, διακρίσεις,
μυσαλλοδοξία

14

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως
τῆς Θεοτόκου Σαμαρίνας

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:

Ἀπό τὴν ἐκδήλωση τοῦ Κέντρου
Νεότητας τῆς Ἱ.Μητροπόλεως
Γρεβενῶν γιὰ τὴν 25η Μαρτίου

Ὁ «ὍΣΙΟΣ ΝΙΚΑΝΩΡ»
διανέμεται καὶ ἀποστέλλεται ΔΩΡΕΑΝ.
Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση μέρους τῶν ἐξόδων
γίνονται δεκτές οἰκονομικές προσφορές
στὴ διεύθυνση: Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν
(γιὰ τὸ περιοδικό) 51100 ΓΡΕΒΕΝΑ.
Τηλ. 24620 22404, Fax 24620 28919.

Ὅσιος
ΝΙΚΑΝΩΡ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν
51100 Γρεβενά

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Μητροπολίτης Γρεβενῶν
κ. ΔΑΒΙΔ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Γραφικές Τέχνες
«ΜΕΛΙΣΣΑ»
570 21 Ἀσπροβάλτα
Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 23970 23313
Fax: 23970 21754

«Εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν, Κύριε»

Μητροπολίτης Γρεβενῶν ΔΑΒΙΔ

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ παιδιὰ μου,
ΚΑΛΗ ΚΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ.

Πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες, πανηγυρίζοντας τὸ χαρμόσυνο γεγονός τῆς ἔλευσης τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ στὸν κόσμο, ὅλοι συμψάλλαμε τῶν Ἀγγέλων τὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»¹. Ἡ εἰρήνη εἶναι τὸ μέγιστο θεῖο δῶρο πού ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ μπολιάζει στὸν κόσμο ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ τὸ μεγάλο ζητούμενο, εἰδικὰ αὐτὴ τὴν περίοδο γιὰ πολ- λές περιοχές τῆς ἀνθρωπότητας.

Αὐτὴ ἡ διαπίστωση ἐπιβάλλει νὰ ἀναφερθοῦμε στὸν ὕμνο αὐτό πού οἱ λογικές δυνάμεις ἐπαναλάμβαναν τὴ στιγμή τῆς γέννησης τοῦ Θεανθρώπου καὶ νὰ τὸν καταστήσουμε τρόπο ζωῆς γιὰ τὴν καινούργια χρονιά πού ἀνοίγεται μπροστά μας. Ὁ γεννηθεὶς Κύριος καὶ Θεός εἶναι ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης· μιᾶς εἰρήνης, ὅμως, ἡ ὁποία γιὰ νὰ ἔχει προοπτική καὶ νὰ ἐδραιώνεται καθημερινά, προϋποθέτει τὸ ἄνοιγμα τῆς δικῆς μας καρδιᾶς, γιὰ νὰ γίνει τὸ κατάλυμα, ὁ τόπος πού θὰ κατοικεῖ μέσα μας ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης Θεός καὶ Πατέρας μας.

Ἡ προσευχή, ὁ ἀγώνας καὶ ἡ καθημερινή μας ἔγνοια τόσο γιὰ τὴν ἐσωτερική μας εἰρήνευση, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης γύρω μας, εἶναι γιὰ τὸν κάθε χριστιανό ἓνας φυσικός τρόπος ζωῆς. Βεβαίως σέ μᾶς πού εἴμαστε πλάσματα κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἡ εἰρήνη εἶναι ριζωμένη στὴν ὑπαρξη μας, χαρακτηρίζει τὸ εἶναι μας. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ὑμνοῦν τὴν εἰρήνην μέ θαυμαστό τρόπο: «Εἰρήνη φίλη, τὸ γλυκύ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Εἰρήνη φίλη, τὸ ἐμόν μελέτημα καὶ καλλώπισμα. Εἰρήνη φίλη, τὸ παρὰ πάντων μέν ποθούμενον ἀγαθόν ὑπ' ὀλίγων δέ φυλασσόμε-

νον»². Ἡ ἀπομάκρυνσί μας ἀπὸ τὸν Θεό, ἡ διάρρηξη τῶν σχέσεών μας μαζί του ἀνατρέπει τὴν κατὰ φύσιν πορεία τῶν πραγμάτων μὲ συνέπεια τὴν ἀπώλεια τῆς εἰρήνης πρῶτα στὸν ἐσωτερικὸ μας κόσμο καὶ στὴ συνέχεια καὶ στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς συνανθρώπους.

Ἡ εἰρήνη στὶς κοινωνίες δὲν μπορεῖ νὰ ἐπικρατήσῃ μὲ τὴν ἐκμετάλλευσή ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο καὶ χωρὶς δικαιοσύνη. Ὁ σύνδεσμος εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς κοινωνικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἦδη ὁ ψαλμωδὸς ἐπισημαίνει κατὰ τρόπο ἀξιοθαύμαστο: «Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν»³. Ἀλλὰ καὶ ἡ σοφία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὴν ὁποία μπόλιασαν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας στὸ χριστιανικὸ μῆνυμα, κινεῖται πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση: «εἰρήνη μετὰ μὲν τοῦ δικαίου καὶ πρέποντος κάλλιστόν ἐστι κτῆμα, μετὰ ἀδικίας ἢ δουλείας πάντων αἰσχιστον καὶ βλαβερώτατον»⁴ θὰ πεῖ ὁ ἱστορικός Πολύβιος.

Ἡ εἰρήνη δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβληθεῖ ποτέ μὲ τὰ ὄπλα καὶ μὲ τὴ βία. Προϋποθέτει τὴ συνάντησή τοῦ ἐλέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας μὲ τὴν ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν σύνδεσμό της μὲ τὴ δικαιοσύνη. Αὐτὸς ἦταν ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο πορεύθηκε ὁ σήμερα τιμώμενος ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ Μέγας Βασίλειος, ἐπίσκοπος Καισαρείας. Τὸ ἀξιοθαύμαστο φιλανθρωπικὸ του ἔργο βρισκόταν πάντα σέ συμφωνία μὲ τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸν Θεό, τὸν ὁποῖο δοξολογοῦσε, καὶ τὸν ἄνθρωπο, τὸν ὁποῖο διακονοῦσε χωρὶς καμία διάκριση, ἀγωνιζόμενος γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς δικαιοσύνης καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τῆς εἰρήνης.

Ἡ εἰρήνη, τὸ θεῖο αὐτὸ δῶρο εἶναι καρπὸς τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς μας. «Εἰρηνέυσον τὴν ζωὴν ἡμῶν Κύριε»⁵. Ἔτσι νὰ πορευθῶμε ὅλοι μας κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νέας χρονιάς, θέτοντας τὸν Χριστὸ κυρίαρχο σέ κάθε μας βῆμα καὶ εὐχόμενοι οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς νὰ ἀντιληφθοῦν τὴ σημασία τῆς δικαιοσύνης γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης.

Καλή, εὐλογημένη καὶ εἰρηνικὴ ἡ νέα χρονιά τοῦ 2016 μὲ ὑγεία «ψυχῆς καὶ σώματος» γιὰ τὸν καθένα σας προσωπικά, τίς οἰκογενεῖς σας καὶ ὅλους τοὺς ἀπανταχοῦ Γρεβενιώτες.

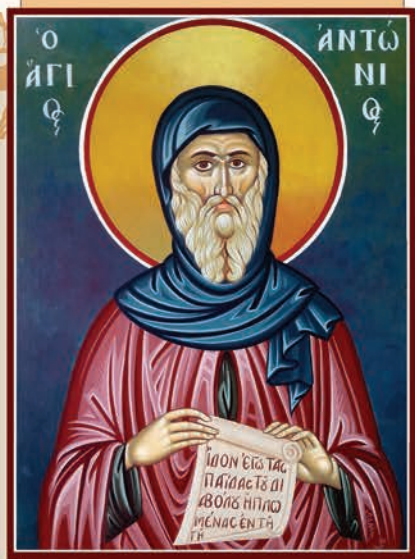
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
καὶ Πνευματικὸς σας Πατέρας
† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΔΑΒΙΔ

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Λκ. 2,14.
2. Ἀγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΚΒ' (Εἰρηνικός Β'), PG35, 1148 C.

3. Ψαλ. 84,10.
4. Πολυβ. Ἱστορ. IV.
5. Ἀκολουθία Μεγ. Ἀποδείπνου.

Ἑγκώμιο στόν ἅγιο ΑΝΤΩΝΙΟ

Δρ Σωτηρίου Ί. Μπαλατσούκα
Ἀν. Καθηγητοῦ Ἀγιολογίας

Ἡ νεότητα τοῦ Ἀντωνίου

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ πολιστής τῆς ἐρήμου καὶ καθηγητῆς τῆς καθαρῆς ζωῆς, ὁ διδάσκαλος τῆς πολιτείας πού μᾶς ἐνώνει μέ τόν Θεό καί ὁ καλός ζωγράφος τῶν ἀγαθῶν πράξεων γεννήθηκε στήν Αἴγυπτο πού τήν ποτίζει ὁ Νεῖλος, ὁ ὠραιότε-

ρος ἀπό ὅλους τοὺς ποταμούς. Ὁ Θεός τῆς ἔδωσε πλούσια τὰ ἀγαθὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀκόμη καί τὰ πιο μέτρια σέ σχέση μέ ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, εἶναι πιο ποθητά στοὺς ἀνθρώπους πού ἔχουν φρόνημα κολλημένο στά ἐπίγεια καί ποδοῦν τὰ προσωρινὰ σάν νά πρόκειται γιά κάτι μόνιμο. Ἀλλά αὐτός ὁ μέγας (Ἀντώνιος) πού πραγματικά ἐπιθυμοῦσε τὰ μεγάλα, ἤθελε νά πολιτεύεται σάν οὐράνιος ἄνθρωπος καί νά μὴν εἶναι προσηλωμένος στά γήινα. Δέν ἔδινε λοιπόν σημασία στά μικρά καί παντελῶς φθαρτά, ἀλλά ποδώντας τὰ ὑψηλά καί ἄφθαρτα ἀγαθὰ, ἄφηνε τοὺς ἄλλους νά παίζουν μέ τὰ καλὰ τῆς Αἰγύπτου, σάν νά ἐπρόκειτο γιά ὄνειρα. Ἀκολουθοῦσε τοὺς γονεῖς του σέ ὅσα χαιρόταν ἡ ψυχὴ του, ἐννοῶ στίς δεῖες συνάξεις καί στίς συναθροίσεις στόν ναό, καθὼς οἱ γονεῖς του ἦταν εὐσεβεῖς καί θεοφιλεῖς περισσότερο ἀπό τοὺς ἄλλους στήν Αἴγυπτο. Ἀσχολεῖτο ἐλάχιστα ἢ καί καθόλου μέ ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τό σῶμα. Δέν τόν ἐνοίαζε τόν Ἀντώνιο ἡ ποικιλία τῶν τροφῶν, δέν τόν ἔδελγε καθόλου ἡ περιβολὴ τῶν ἀπαλῶν ἐνδυμάτων, πού οἱ πολλοὶ ποδοῦν νά τὰ ἔχουν ἄφθονα, καί τὰ τιμοῦν περισσότερο ἴσως ἀπό τήν ἴδια τήν ψυχὴ τους. Ἀρκεῖτο μόνο στήν ἀναγκαῖα τροφή καί στά ἀναγκαῖα ἐνδύματα, περιφρονώντας κάθε περιττό ὡς ἐντελῶς ἄχρηστο γιά ὅσους θέλουν νά ζοῦν μέ ἀπόλυτη εὐσέβεια. Δέν ἀσχολήθηκε καθόλου μέ τήν μόρφωση καί τὰ μαθήματα, ὅχι ἐπειδὴ ἀποστρεφόταν τήν γνώση ἢ ἀπέφευγε τήν σπουδὴ τῆς μαθήσεως, ἀλλὰ ἐπειδὴ δέν ἤθελε νά θολώσει καθόλου τήν καθαρότητα τοῦ νοῦ μέ τίς κοσμικὲς συναναστροφές καί παρῆες τῶν νέων. Τόν διακατεῖχε ἡ σκέψη νά ἔχει διδάσκαλό του τόν Θεό, κατὰ τόν κήρυκα τοῦ θείου λόγου Παῦλο, ὁ Ὅποιος σοφίζει καί τοὺς τυφλοὺς, ὅπως μᾶς δίδαξε ὁ δεῖος κατὰ τό πνεῦμα Δαβίδ. Ἀπὸ μικρὴ ἡλικία εἶχε καταστήσει τόν ἑαυτό του ἱκανώτατο στό νά συναναστρέφεται μέ τόν Θεό, ὅπως ἔπρεπε, καί φαινόταν νά προτιμᾷ τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ μέ πολὺ μεγάλη προθυμία περισσότερο ἀπὸ ὅ,τιδήποτε ἄλλο.

Ἀρετές καί χαρίσματά του

Τό πιό παράδοξο ἀπό ὅλα ἦταν ὅτι, ἐνῶ σωματικῶς ζοῦσε στή γῆ, ὁ νοῦς του πετοῦσε μετέωρος στόν ἀέρα καί ἀνεβαίνοντας πάνω ἀπό τούς κοσμοκράτορες δαίμονες, λόγῳ τῆς ἀκατάληπτης ζωῆς του, μέ εὐχέρεια τούς καθιστοῦσε λύκους πού μάταια ἀνοίγουν τό στόμα τους. Διότι σέ τί δά μποροῦσαν νά πιάσουν ἐκείνη τήν ἀγία καί μακαρία ψυχή, ἐφόσον ἀκόμη καί ἕνας πού ἐλάχιστα ἀγωνίζεται μέ τήν βοήθεια τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ ὑψώνεται πάνω ἀπό αὐτούς καί συγκαταριδιμεῖται στούς χορούς τῶν δικαίων καί συνευφραίνεται μαζί τους; Ἄλλ' ἐκεῖνος καθῶς ἔζησε μέ τρόπο δεῦρο, φάνηκε ἀπόρρητος σ' ἐκείνους πού ἤθελαν ἐξ ὀλοκλήρου νά τόν συλλάβουν. Καί σέ μᾶς, πού πορευόμαστε στό σκότος τῆς ἁμαρτίας καί καταπίπτουμε, ἄφησε τίς ὑποθήκες καί τίς παραινέσεις του ὡς ὅπλα ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων, καί ἂν ὑπακούουμε σ' αὐτές, δά νικήσουμε, ὅπως ἐκεῖνος, τήν τυραννική ἐξουσία τους. Ἐνα ὀλοφάνερο χάρισμα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατρός ἦταν καί τό ἐξῆς: ζώντας στό ὄρος, ἂν ἤθελε ποτέ νά μάθει κάτι ἀπό τά ὑψηλά καί θεῖα, εἶχε τήν Θεῖα Πρόνοια νά τοῦ δείχνει καί νά τοῦ φανερῶνει ἀμέσως καί καθαρά αὐτό πού ποδοῦσε, ὅποτε γινόταν θεοδίδακτος, μετέχοντας σέ ὅλα τά θεϊκά χαρίσματα. Χωρίς νά τό θέλει, αὐτά τά μάθαιναν ὅσοι ἀπό τούς ἀδελφούς ἦταν κοντά του καί τόν ρωτοῦσαν, ἐπειδή ἐκεῖνος ἀπείχε πάρα πολύ ἀπό τό νά καυχᾶται γιά τέτοια πράγματα, καθῶς

ἦταν ὑπερβολικά μετριοφρων. Ὅταν ὅμως τόν πίεζαν πολύ, καθόλου δέν ἀρνεῖτο νά τά φανερώνει σέ ὅσους ποδοῦσαν νά τά μάθουν, ἐπειδή ἐπιθυμοῦσε καί μέ αὐτό νά δοξάζεται ὁ Θεός ἀπό τούς ἀνθρώπους. Εἶναι εὐκόλο νά μάθει κανεῖς καί πόσο διακρινόταν γιά τό γαλήνιο ἦθος του, τήν μετριοφροσύνη καί τήν ταπείνωση. Ἄν ἐρχόταν ποτέ σέ αὐτόν κάποιος ἱερωμένος, εἴτε ἐπρόκειτο γιά ἐπίσκοπο ἢ πρεσβύτερο, ἔσκυβε μέ εὐλάβεια τό κεφάλι του μπροστά τους ζητώντας νά τόν εὐλογήσουν. Μέ τούς διακόνους ἐπίσης πού τόν συναντοῦσαν συζητοῦσε θέματα ὠφέλιμα, ὅμως ἤθελε νά παραχωρεῖ σ' αὐτούς τήν πρωτοβουλία γιά τήν προσευχή, καθῶς δέν ντρεπόταν νά μαθαίνει καί ἔλεγε πῶς πολύ ὠφελεῖται, ἂν συνέβαινε νά ἀκούει κάτι ἀπό τά θεῖα. Καί ὅταν θρισκόταν ἀνάμεσα σέ πληθος μοναχῶν, ἡ χάρις τοῦ προσώπου του ἔδινε νά καταλάβουν ποιός εἶναι καί νά τόν θαυμάζουν, ἀκόμη καί ἂν δέν τόν εἶχαν δεῖ προηγουμένως, γιατί ἡ κατάσταση τῆς ψυχῆς του μεταδιδόταν στό πρόσωπό του καί τό ἔκανε ἱλαρό καί ὄντως γλυκύ. Ἔτσι πολλοί πού δέν τόν γνώριζαν ἀπό πρίν τόν ἀναγνώριζαν καί τόν θαύμαζαν. Καί ὅσον ἀφορᾷ τήν πίστη, τί πρέπει νά πῶ! Πόσο ἦταν κεκοσμημένος μέ τά εὐσεβῆ δόγματα καί τούς λόγους τῆς ὀρθοδοξίας!

Σ. Μπαλατσούκα:
«Βυζαντινά Ἀγιολογικά Κείμενα,
Βίοι Γ' ἔως Ε' αἰῶνος», Τόμος Α',
Τρίκαλα 2015, σελ. 48-51, 75-79.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ

Η Σαμαρίνα ὑπῆρξε ὁ πολυπληθέστερος οἰκισμὸς τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν κατὰ τὴν τουρκοκρατία. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἀκμῆς της ὁ πληθυσμὸς ἀνῆλθε σέ 10.000 κατοίκους περίπου. Στά ὄρεινά της χώρας κατέφευγαν ἀρκετοὶ κατατρεγμένοι ἀπὸ τὸν κατακτητὴ νὰ ἀνασάνουν λίγη ἐλευθερία. Βέβαια οἱ κυρίως κάτοικοι τοῦ οἰκισμοῦ ὡς κτηνοτρόφοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ κατέρχονται κατὰ τὴ χειμερινή περίοδο χαμηλότερα, στά χειμαδιά, καί ὡς ἐκ τούτου ἦσαν δέσμοι τῶν κατακτητῶν. Αὐτὸ δέν τοὺς ἐμπόδιζε ὅμως νὰ ἀναπτύσσουν στὴν ὄρεινὴ κοινότητά τους ἀξιόλογη πνευματικὴ δραστηριότητα, ἡ ὁποία ἀποτυπώθηκε τόσο στοὺς ναοὺς, ὅσο καί στή μονή τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς.

Ἡ μονὴ κτίστηκε στίς ἀρχές τοῦ 18ου αἰῶνα καί παρουσίασε

ἀνθησι μὲχρι καί τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα. Ἐκεῖ καλλιιεργήθηκε ἡ ἀγιογραφία μὲ συνέπεια νὰ ἀναδειχθοῦν πλεῖστοι Σαμαριναῖοι ἀγιογράφοι, οἱ ὁποῖοι ἀγιογράφησαν ναοὺς σέ μεγάλη ἔκταση πέρα ἀπὸ τὴ γενέτειρά τους ἀκόμη καί σέ ολαβικές περιοχές. Ὁ Ἐνισλείδης, ὁ ὁποῖος κατέγραψε ἀρκετά ἱστορικά στοιχεῖα ταῆς Σαμαρίνας στό βιβλίό του «Ἡ Πίνδος καί τὰ χωριά της» (1951), δίνει τὴν ἀκόλουθη περιγραφὴ τῆς τέχνης τῶν Σαμαριναίων ἀγιογράφων: «Ἡ τεχνοτροπία τους εἶναι αἰσθητὴ καί καταφανής, ἰδίως εἰς τὰς προσωπογραφίας. Παρουσιάζουν πρόσωπα εὐτραφή μὲ μάγουλα κόκκινα καί ἐνδύματα ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον χρωματιστά καί κατὰ προτίμησιν γαλάζια». Κατὰ μία ἐκδοχή ἀγιογράφος ὑπῆρξε καί ὁ μοναχὸς τῆς μονῆς καί νεομάρτυς ἅγιος Δημήτριος, ὁ ὁποῖος

ἐμαρτύρησε τό 1808 μετά τήν ἐξέγερση τοῦ παπα-Εὐθυμίου Βλαχάβα στή Θεσσαλία. Σημειώνουμε ὅτι τό συναξάρι του, ἀρκετά ἀναλυτικό, ἔγραψε μή ὀρθόδοξος, ὁ Γάλλος πρόξενος στά Ἰωάννινα Francois Rouquieville.

Ἡ συγκέντρωση μεγάλου πληθυσμοῦ ἐπέβαλε τήν ἀνάγκη ἀνεγέρσεως ναῶν πρός ἱκανοποίηση τῶν λατρευτικῶν του ἀναγκῶν. Δεδομένου ὅτι ὁ οἰκισμός τῆς Σαμαρίνας ἐκτεινόταν ἀρχικά γύρω ἀπό τή μονή τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, μετά τή μετακίνηση τῶν κατοίκων βορειότερα κατέστη ἀναγκαία ἡ ἀνέγερση ναῶν στή νέα τοποθεσία. Παλαιότερος ναός εἶναι ὁ πρός τιμὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖται στίς ἀρχές τοῦ 18ου αἰώνα. Στίς ἀρχές τοῦ ἐπομένου αἰώνα χρονολογοῦνται δύο ἀκόμη ἱεροί ναοί πρός τιμὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί τοῦ προφήτη Ἡλία. Τέλος λίγο μετά τά μέσα τοῦ 19ου αἰώνα (1869) προσετέθη καί τέταρτος ναός πρός τιμὴν τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου. Ἀσφαλῶς οἱ τρεῖς πρῶτοι ναοί δέν ἐπαρκοῦσαν γιά τίς λειτουργικές ἀνάγκες τῶν κατοίκων κατά τήν ἀκμὴ τῆς κοινότητας. Πρέπει ὅμως νά ἐπισημάνουμε τίς ἀπαγορεύσεις ἀνεγέρσεως ναῶν μέχρι καί τίς πρῶτες δεκαετίες τοῦ 19ου αἰώνα. Στά βλαχοχώρια τῆς Πίνδου, παρά τά ἐμπόδια τῶν Ὀθωμανῶν κατακτητῶν, κτίστηκαν ναοί πολύ ἐνωρίτερα ἀπ' ὅ,τι σέ ἄλλους οἰκισμούς τῆς ἐπαρχίας.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΤΑΠΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΟΥ

Συνοδοιοπορία στήν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὁρους μέ τίς ἀγιασμένες μορφές τῶν Καυσοκαλυβίων

Στό ἄκρο τῆς ἱερᾶς χερσονήσου τοῦ οὐρανογείτονος Ἄθω καί κάτω ἀπό τόν Ἄθω· στόν κόσμο καί ἔξω ἀπό τόν κόσμο· ἐκεῖ πού ἡ μεγαλόπρεπη ἀγριότητα τῆς φύσης συναγρυπνεῖ μέ τοὺς ἀφιερωμένους στόν Θεό ἐρημίτες, ὑψώνεται τῆς ἡσυχίας ἀκρόπολη, σάν ἱερό βῆμα στόν δεόδητο ναό τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ Ἱερά Σκήτη Ἀγίας Τριάδος τῶν Καυσοκαλυβίων.

Στόν Βίο τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη (14ος αἰ.), ἀναφέρεται ἓνα θαυμαστό περιστατικό πού συνέβη στόν μαθητή τοῦ ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, μοναχό Μᾶρκο καθώς ἐκεῖνος ἀναχωροῦσε μέ τόν ὅσιο Γρηγόριο καί ἄλλους πατέρες ἀπό τό Ἅγιον Ὁρος. Ὁ ὅσιος Μάξιμος εἶχε συστήσει στόν Μᾶρκο νά μὴν ἐγκαταλείψει τόν Ἄθω.

Φθάνοντας στά σύνορα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὁ Μᾶρκος ἄκουσε ξαφνικά τή φωνή τοῦ ὁσίου Μαξίμου νά τόν

καλεῖ νά γυρίσει πίσω. Στρέφοντας τότε ὁ Μᾶρκος τά μάτια του πρός τό μέρος ἀπ' ὅπου ἐρχόταν ἡ φωνή, βλέπει ὁλόκληρο τό Ὅρος νά μοιάζει μέ περικαλλή πόλη πού ἔφθανε σέ μέγαν ὕψη, ἔχοντας πολύ ὑψηλούς καί θυσσινόχρωμους πύργους, πού ἔδειχναν νά ἔβγαζαν φωτιά, ἔτσι ὅπως ἄστραπταν. Κατά δέ τή μεριά τῆς Μεγάλης Βίγλας, βλέπει ὁλόχρυσαν ἀνάκτορα, πού ὁμοιά τους στήν ὁμορφιά καί τό μεγαλεῖο δέν δά πρέπει νά ὑπῆρχαν. Μέσα σ' αὐτά θρισκόταν ἡ Κυρία Θεοτόκος ὡς βασίλισσα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, περιβαλλόμενη ἀπό ἄπειρο πλῆθος ἀγγέλων πού τήν ὑπηρετοῦσαν, ἐνῶ γύρω ἀπ' αὐτούς ὑπῆρχαν τά στίφη τῶν μοναχῶν πού μέ τούς ἐξαίσιους ὕμνους τους ἀνυμνοῦσαν τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Αὐτά ἀντικρίζοντας μέ θαυμασμό ὁ Μᾶρκος, θυμῆθηκε τήν πρόρρηση καί ἐντολή τοῦ ὁσίου Μαξίμου καί βάζοντας ἀμέσως μετάνοια στόν ὅσιο Γρηγόριο, πῆρε γρήγορα τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς γιά τή Λαύρα, ὅπου καί ἔζησε μέχρι τό τέλος του, ἀφοῦ εὐδοκίμησε στή μοναχική ζωή.

* * *

Ἡ πορεία πρός τή θέωση, ἡ καλλιέργεια τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικότητας καί ἡ δι' ἀγώνων κατάκτησή της, ἀποτέλεσε καί ἐξακολουθεῖ, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, νά ἀποτελεῖ τό ἰσχυρότερο ἔρεισμα τῆς ζωῆς στό Ἅγιον Ὅρος. Στή χώρα αὕτη

τῆς μετανοίας καί τό ἐργαστήριο τῆς ἀγιότητος, ὁδηγήθηκαν κατὰ τήν ὑπερχιλιετή φωτεινή διαδρομή τῶν αἰώνων σέ ὁδούς σωτηρίας, δυσσαρίθμητοι ἄγιοι, «φίλοι» δηλαδή, τοῦ Θεοῦ, πού καταλάμπουν μέ τίς γλυκύτατες ἀκτῖνες τοῦ θίου καί τῶν θαυμάτων τους τό πλήρωμα τοῦ πιστοῦ λαοῦ.

Κατά τήν ὀρθόδοξη παράδοση οἱ περισσότεροι ἀρμόδιοι νά μιλοῦν γιά τούς ἁγίους καί τήν ἀγιότητα εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Ἅγιοι. Αὐτοί μποροῦν νά ἐννοήσουν καί νά ἐρμηνεύσουν σωστά, ὑπό τό φῶς τῆς ἀγιοπνευματικῆς τους ἐμπειρίας, τά ἔργα καί τά διδάγματα τῶν ἱερῶν ἐκείνων προσώπων πού εἶχαν ἕνα κυρίως σκοπό, τόν ὁποῖο καί πέτυχαν, νά εὐαρεστήσουν τόν Κύριον καί νά ἐνωθοῦν μ' Αὐτόν. Ἐμεῖς, πού δέν ἔχουμε τήν ἀγιότητα καί τά πνευματικά βιώματά τους καί πού μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τή μητρική ἀγάπη τῆς Κυρίας Θεοτόκου κατοικοῦμε στούς ἴδιους ἱερούς τόπους μέ τίς ἁγιασμένες μορφές τῶν Κausοκαλυβίων, μποροῦμε μόνο ἐπιφανειακά νά σκιαγραφήσουμε «ἐν ἐσόπτρῳ καί αἰνίγματι» κάποια ἀπό τά πλούσια χαρίσματα-καρπούς τῶν πνευματικῶν τους ἀγώνων ἢ τίς φωτισμένες διδασκαλίες τους. Ὅπως ἔλεγε καί ὁ ὅσιος Πορφύριος († 1991), ὁ τελευταῖος στή χρυσή ἀλυσίδα τῶν ὁσιακῶν Κausοκαλυβιτικῶν μορφῶν: «Ἀλήθεια, αὐτά πρέπει νά τά ἔχει πάθει ὁ ἄνθρωπος γιά νά

τά καταλάβει... Μόνο εκείνος που ξεῖ αὐτή τήν κατάσταση, τή ξεῖ καί τήν αἰσθάνεται...».

Κίνητρο τῶν ἀσκητῶν πατέρων γιά νά ὑποβληθοῦν σέ ἐκούσιες ταλαιπωρίες καί παντοειδεῖς στερήσεις δέν ἦταν τό μῖσος γιά τό σῶμα ἢ τή ζωή, ἀλλά ἡ «περίσσεια ζωῆς», πού πηγάζει ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ὅταν αὐτή ἐνεργεῖ καί καταφλέγει τήν καρδιά.

Οἱ ἐνάρετοι Καυσοκαλυβίτες γέροντες τῶν δύο τελευταίων αἰώνων συνέχισαν τήν ὑπερχιλιετῆ παράδοση τοῦ ἀγιωνύμου Ὁρους καί προστέθηκαν στή χρυσή ἀλυσίδα τῶν ὁσίων Πατέρων· ἄλλωστε ὁ ἀγιορεΐτικος χρόνος μόνο μέ τήν αἰωνιότητα δά μπορούσε νά εἶναι συγχρονισμένος.

Συνάμα οἱ Πατέρες αὐτοί δημιούργησαν καί πνευματικές συγγένειες μέ ὅσους παρέλαβαν τήν ἀσκητική παράδοση πού τούς κληροδότησαν καί μέ τόν πνευματικό τους μόχθο διαφύλαξαν. Ἡ ὄντως ἐντυπωσιακή καί πλούσια χαρισματική προσωπικότητα τοῦ σύγχρονου μας ὁσίου Πορφυρίου, γιά παράδειγμα, καλλιεργήθηκε σ' ἕναν τόπο στόν ὁποῖο ἡ πνευματική παράδοση παραμένει αἰσθητή μέχρι σήμερα. Ἀπό τούς πρώτους οἰκιστές τῶν Καυσοκαλυβίων μέχρι τούς τελευταίους ἐνάρετους γέροντες, ὅλοι ἀποτελοῦν μία πνευματική οἰκογένεια, στήν ὁποία τά πάντα εἶναι κοινά: τό ἀσκητικό φρόνημα, τά πνευματικά κατορθώματα, τά ἀγιοπνευματικά

χαρίσματα. Ἄλλωστε, «ἡ αἴσθηση τῆς ἱστορικῆς συνέχειας τῆς ἀγιορεΐτικης παράδοσης ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ Ἁγίου Ὁρους».

Ἡ αὐθεντικότητα τῆς παράδοσης τοῦ τόπου αὐτοῦ ἔχει θαυμαστή συνέχεια. Οἱ περισσότεροι ἀπό τούς τελευταίους ἐνάρετους Καυσοκαλυβίτες πατέρες εἶχαν ἄμεση ἢ ἔμμεση πνευματική σχέση μέ τούς πατέρες τῶν προηγούμενων γενεῶν. Ἡ διαμονή τους στούς ἀγιασμένους τόπους ἀσκήσεως τῶν μεγάλων Καυσοκαλυβιτῶν ὁσίων, δημιούργησε ταυτότητα πνεύματος μέ αὐτούς καί τούς παρότρυνε σέ παρόμοια ἀσκητικά κατορθώματα. Οἱ καλύβες, τά σπήλαια καί τά ἀσκητήρια, πού κρέμονται σέ ἀπόκρημνα μέρη, παραμένουν σιωπηλοί μάρτυρες τῆς θαυμαστῆς καί ἰσαγγελης βιοτῆς τῶν πατέρων, καί γιά μᾶς τούς νεώτερους, διαχρονική πρόσκληση γιά μίμησή τους.

Ἡ ζωή πολλῶν ἀπό τούς ἀνθρώπους πού γνώρισαν καί συναναστράφηκαν μέ τούς Καυσοκαλυβίτες ἀγίους καί τούς λοιπούς ἐνάρετους Καυσοκαλυβίτες γέροντες, στούς ὁποίους ἀναφερόμαστε, ἄλλαξε ριζικά, γιατί ἡ παρουσία τους ἦταν καταλυτική καί σφράγισε τήν ὕπαρξή τους.

(Συνεχίζεται)

Ἀποσπάσματα ἀπό τό βιβλίο τοῦ Γέροντος Παταπίου: *Ἀγιασμένες μορφές τῶν Καυσοκαλυβίων. Ἀπό τόν ὁσιο Μάξιμο ὡς τόν ὁσιο Πορφύριο, Ἅγιον Ὅρος* 32013.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΥΛΩΝΟΣ
κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η σημερινή έορτή του Εὐαγγελισμού της Παναγίας μας είναι έορτή ισοστάσια με τή λαμπροφόρο Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας, γι' αὐτό καί παλιότερα συνοεορτάζονταν. Τώρα πλέον μέ τό διορθωμένο Ἰουλιανό ἡμερολόγιο δέν συμπίπτει ποτέ λόγω τῆς διαφορᾶς τῶν δεκατριῶν ἡμερῶν Εὐαγγελισμός καί Ἀνάσταση μαζί.

Τί γιορτάζουμε τήν ἡμέρα αὐτή; Θά ἀπαντήσουμε μέ βάση τήν ιερή ὑμνολογία τῆς έορτῆς. Ἐνα μυστήριο «κεκρυμμένον», ἄγνωστο καί στούς ἀγγέλους ἐμπιστεύεται στή Ναζαρέτ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ στή μόνη ἀκήρατο Μαριάμ¹. Κάθε εὐσεβῆς Ἰσραηλίτισσα πίστευε πῶς θά μπορούσε νά γίνει ἡ μητέρα τοῦ Μεσσία. Ἡ Μαριάμ, ὅμως, βρέθηκε στά «μάτια» τοῦ Θεοῦ «Παναμώμητος» «μόνη ἐκλεκτή», «ἐμψυχη νεφέλη»². Καί ἡ Παναγία μας, ἀσφαλῶς, γεννήθηκε μέ τό προπατορικό ἀμάρτημα, ἀλλά, ὅμως, μετά τόν Εὐαγγελισμό δέν εἶχε προσωπικά ἀμαρτήματα.

Ἡ Θεοτόκος Μαριάμ ἐτοιμάσθηκε ἀπό τόν Θεό νά γίνει τό «Φωτοφόρο Παλάτι», γιατί μέσα «στήν «ἄφθορη νηδύν»³ τῆς θά γινόταν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἡ σύλληψη καί στή συνέχεια γιά ἐννιά μῆνες ἡ κυφορία τοῦ Θεοῦ-Λόγου τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Αὐτό τό μυστηριώδες

συμβόλαιο τό εἶχε ὑπογράψει ἡ Παναγία Τριάδα τήν ἡμέρα τῆς πτώσεως τῶν Προτοπλάστων καί τώρα ἡ κόρη τῆς Ναζαρέτ μέ τόν Εὐαγγελισμό τῆς τό ἐξοφλεῖ!

Στήν Παλαιά Διαθήκη οἱ Προφῆτες «εἶδαν» τήν Παναγία μας ὡς Ὁρος ἀλατόμητο (Δανιήλ) ὡς Γεννήτρια Θεοῦ (Ἡσαΐας) ὡς πόκο ἐνδρόσο (Γεδεών) ὡς Ἀγίασμα (Δαβίδ), ὡς πύλη κεκλεισμένη (Ἰεζεκιήλ), ὡς ἔμψυχη Βάτο, Στάμνα (τοῦ μάννα) (Μωυσῆς), θρόνο καί κλίμακα ὁ Ἰακώβ καί ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ Κεχαριτωμένη! Οἱ προφητείες εἶναι ἐνδεικτικές, γιατί ὁλόκληρη ἡ Παλαιά Διαθήκη ὁδεύει πρὸς τή γέννηση τῆς Μαριάμ, μέ τήν ὁποία θά παρέδιδε τή σκυτάλη στήν Καινή Διαθήκη. Στόν σταῦλο τῆς ἀνθρώπινης ἀμαρτίας μέχρι τή γέννησή τῆς οἱ ἄνθρωποι δέν ἄφησαν ἄλλη ἀμαρτία πού νά μήν τήν κάνουν. Καί στό Περιβόλι τοῦ Θεοῦ κάθε χρόνο ἀνθίζε καί ἓνα, κάθε φορά πιο εὐώδες ἄνθος. Τό εὐωδέστερο καί τελευταῖο ἦταν ἡ Παναγία μας.

Ἄρα τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμού ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ ἀποκαλύπτει στήν κόρη τῆς Ναζαρέτ μία προαιώνια βουλή⁴ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο. Αὐτή τή «βουλή» μόνο ἡ Παναγία εἶχε τίς προϋποθέσεις νά ἐκπληρώσει. Καί ὅμως

δειλιάζει καί ἀπορεῖ: Πῶς μποροῦν νά γίνουν ὅλα αὐτά πού διεμήνυε ὁ Ἀρχάγγελος⁵. Καί ἡ ἀπάντηση σαφής: «Θεός ὅπου βούλεται, νικάται φύσεως τάξεις, φησὶν ὁ ἀσώματος»⁶!

Χαρᾶς εὐαγγέλια⁷. Ἡ ἀρχή τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων⁸ εἶναι ἡ ἐορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐπειδὴ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὁ Γαβριὴλ στήν Παρθένο Μαρία ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἐκόμισε τὸ Εὐαγγέλιο.

Σύμφωνα μέ τὴν ἱερὴ ὑμνολογία σέ τί συνίστασται αὐτό; Παραθέτουμε τά ρήματα μόνο τῶν τροπαρίων πού θεολογικότερα ὑπογραμμίζουν τὸ γεγονὸς τῆς Σύλληψης τοῦ Θεοῦ - Λόγου: «συλλήψῃ Υἱὸν τοῦ Ἀδάμ ἀρχαιότερον»⁹, «τέξι γάρ Υἱόν, τὸν πρό αἰώνων Θεόν»¹⁰, «οὐ φθαρῆς»¹¹ καί «πάλιν μένεις Παρθένος»¹². Αὐτὸ συνοπτικά μέσα ἀπὸ τά τροπάρια τῆς ἱερῆς ὑμνολογίας εἶναι τὸ «εὐαγγέλιο» τοῦ Γαβριὴλ πρὸς τὴ Θεοτόκο.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γεννᾶται ἀχρόνως (προπάντων τῶν αἰώνων) ἐκ τοῦ Πατρός. Γεννᾶται ὅμως καί ἐν χρόνῳ ἐκ μητρός, μέ τὴν εὐδοκία τοῦ ἀίδιου Πατρός καί τῆ συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέ ἄλλα λόγια ὁ Θεός στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα Του καί ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία. Ἐτοί ἡ Πανάμωμος Μαριάμ, χωρὼντας στή γαστέρα τῆς ἐκείνον πού δὲν χωροῦν οἱ οὐρανοί¹³, γίνεται ἡ Χώρα τοῦ Ἀχώρητου, γιατί, σαφῶς, ὁ Θε-

άνθρωπος εἶναι ἡ χώρα τῶν ζώντων. Εἶναι, ὅμως, καί ὁ νέος Ἀδάμ καί ἡ Παναγία ἡ νέα Εὐα. Κατὰ λογικὴ ἀλληλουχία εἶναι καί τοῦ κόσμου ἡ ἀνάπλαση¹⁴.

Ξένο καί ἀπόρρητο τὸ θαῦμα τῆς σύλληψης¹⁵. Μυστήριον μέγα! Ὁ τρόπος τῆς κενώσεως τοῦ Θεοῦ-Λόγου ἄγνωστος! Ὁ τρόπος τῆς συλλήψεως ἄφραστος¹⁶! Τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐγγελισμοῦ ἡ Μαριάμ συλλαμβάνει στή γαστέρα τῆς τῆ Χαρά τοῦ κόσμου¹⁷! Ὅντως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἡ Χαρά τοῦ κόσμου, ἡ χαρά ὅλων ἐκείνων πού πιστεύουν στὸ ὄνομά Του καί ἡ χαρά αὐτὴ εἶναι μόνιμη στίς ὑπάρξεις τους!

Ἡ Παναγία μας μετὰ τὸν Εὐαγγελισμό γίνεται ἡ λύτρωση ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καί ἡ μοναδική τους σωτηρία¹⁸. Ὑπέροχη αὐτὴ ἡ εἰκόνα τοῦ ὑμνογράφου. Μεγάλη ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παναγίας μας. Μ' αὐτὴν ἀρχίζει τῆς σωτηρίας μας τὸ κεφάλαιο¹⁹. Κι' αὐτὸ τὸ «κεφάλαιο» κλείνει μέ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Θεανθρώπου. Οἱ δύο αὐτὲς γιορτὲς εἶναι ἰσοστάσεις.

Κι ἐμεῖς ψελλίζουμε γι' αὐτά τά μεγαλεῖα Του Θεοῦ, μὴ μπορώντας νά ἐννοήσουμε τὸ ἄφραστο θαῦμα, τά λόγια τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παναγία μας: Χαῖρε, ἡ Κεχαριτωμένη Μητέρα τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα καί πνευματικὴ ὅλων μας μάννα.

† Ὁ Α. Χ.

1. Ἰδιόμελο Κεκραγαρίου Προεργίου Ἐσπερινοῦ ἑορτῆς, Μηναιὸν Μαρτίου, ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας 2002, σ.237.

2. Ὁ.π.

3. Ὁ.π.

4. Μηναιὸ Μαρτίου, Ἰδιόμελο Κεκραγαρίου Ἐσπερινοῦ ἑορτῆς Εὐαγγελισμοῦ, σ. 249.

5. Ὁ.π.

6. Ὁ.π.

7. Στιχηρὸ Ἰδιόμελο ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 253.

8. Ἀπολυτίκιον ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 254.

9. Τροπάριον Αἰῶν ἑορτῆς, Μηναιὸ Μαρτίου, ὅ.π., σ. 264.

10. Δοξαστικὸ μετὰ τὴν β' Στιχολογία τοῦ Ὁρθοῦ τῆς ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π. σ. 255.

11. Ἰδιόμελο Τροπάριον Λιτῆς ἑορτῆς, Μηναιὸ Μαρτίου, σ. 252.

12. Ὁ.π.

13. Ὁ.π.

14. Στιχηρὸ Ἰδιόμελο Λιτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 252.

ναῖο, ὅ.π., σ. 252.

15. Ἐξαποστειλάριον Ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 264.

16. ὅ.π.

17. Δοξαστικὸ Ἀποστίχων Ἐσπερινοῦ Ἑορτῆς Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 235.

18. Τροπάριον στ' Ὡδῆς Κανόνος Ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 241.

19. Τροπάριον ζ' Ὡδῆς Κανόνος Ἑορτῆς, Μηναιὸ, ὅ.π., σ. 244.

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ

Αχιλλέα Β. Παπατόλιου
ὕπ. διδάκτορος Θεολογίας

Η ζωή τῶν ἀνθρώπων κινδυνεύει, ἂν οἱ ἄνθρωποι στεροῦνται, σέ ἓνα βασικό μέτρο, τό αὐτεξούσιό τους. Σύμφωνα μέ τήν ἔννοια τῆς ἀξιοπρέπειας, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀξίζουν νά ἀντιμετωπίζονται μέ σεβασμό καί μέ ἀναγνώριση τῆς προσωπικότητάς τους. Κοινή τοποθέτηση τῶν χριστιανῶν εἶναι ὁ ἀγώνας γιά δικαιοσύνη, εἰρήνη καί ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας. Ὁ παραγκωνισμός τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἡ ἔλλειψη εἰρήνης καί δικαιοσύνης τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦν οἰκουμενικά προβλήματα πού ἀπαιτοῦν τήν κοινή δράση ὅλων τῶν πολιτῶν. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι στόν ἴδιο βαθμό ἐκ φύσεως ἐλεύθεροι καί ἴσοι.

Κανείς ἐπομένως δέν ἔχει δικαίωμα νά κρίνει τούς ἄλλους. Τό δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου γιά ζωή καί ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητάς του ἀποτελεῖ ἀδιαπραγμάτευτο στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Πολύ ὀρθά ἡ Γ' Πανορθόδοξη Προσυνοδική Διάσκεψη καταδίκασε ρητά φαινόμενα φανατισμοῦ καί μισαλλοδοξίας: «Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ἐπειδή ζοῦμε κάθε μέρα τή θεϊκή συγκατάβαση, μαχόμαστε ἐναντίον κάθε φανατισμοῦ καί μισαλλοδοξίας με-

ταξύ ανθρώπων καί λαών...»¹. Δυστυχώς όμως, σέ κάθε τοπική κοινωνία καί σέ κάθε εποχή ὑπῆρξαν καί θά ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού ἐπωφελήθηκαν καί θά ἐπωφελοῦνται πάσης εὐκαιρίας, νά κάνουν κακή χρήση τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας τους ἔναντι τῆς ἐλευθερίας τῶν συνανθρώπων τους.

Ἡ διαφορὰ καί ἡ ποικιλία τῶν πολιτισμῶν ἀποτελοῦν πολιτισμικό πλοῦτο, καί ὄχι ἀπειλή γιά τήν ἀνθρώπινη κοινωνία. Ἡ κατανόηση τῆς ἀξίας τῆς κουλτούρας καί τοῦ πολιτισμοῦ ἐνός ἄλλου λαοῦ ἀποτελεῖ πρόοδο τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου. Ἀρχές καί ἀξίες, ὅπως ἡ ἀνεκτικότητα, ἡ νηφαλιότητα καί ὁ σεβασμός τοῦ διαφορετικοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι ἀνάγκη νά ἐφαρμοστοῦν ἀπ' ὅλες τίς σύγχρονες κοινωνίες.

Ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια εἶναι ἔμφυτη καί ἀναφαίρετη ιδιότητα κάθε ἀνθρώπου, εἶναι ἡ ἱκανότητά του γιά αὐτοδιάθεση καί αὐτοδιαμόρφωση. Τό πρόβλημα τοῦ πολιτιστικοῦ ρατσισμοῦ ἀντιμετωπίστηκε ἐξ ἀρχῆς καί ἀπό τήν πρώτη Ἐκκλησία, ἀπό τή Σύνοδο τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τήν ὁποία ἀποφασίστηκε πώς οἱ φυλετικές καί οἱ λοιπές διακρίσεις δέν ἔχουν θέση στήν Ἐκκλησία, καθώς «ὁ Θεός [...] ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως»² προσφέροντας, κατά τήν Πεντηκοστή «τό Πνεῦμα τό Ἅγιον» σέ ὅλους ἀδιάκριτα ἀνεξαρτήτως φυλῆς, ἐθνικότητας, γλώσσας, χρώματος, καταγωγῆς, κοινωνικῆς τάξεως. Τό φιλελεύθερο καί οἰκουμενικό πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας περιχωρεῖ ἀδιαμφισβήτητα τήν ποικιλία στήν ἔκφραση τῆς ζωῆς καί τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ σεβασμός γιά τά ἀνθρώπινα δικαιώματα πρέπει νά ἐκδηλώνεται μέ τόν σεβασμό καί μέ τή χορήγηση ἴσων εὐκαιριῶν πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐν κατακλείδι, ὀφείλουμε νά μάθουμε νά σχετιζόμαστε, ὄχι ἀπλῶς νά ὑπάρχουμε, ἀλλά κυρίως νά συνυπάρχουμε μέ τό διαφορετικό, τό ἀλλιώτικο, τό ἀντίθετό μας. Ἡ παγκοσμιότητα τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος σέβεται τίς ἰδιαιτερότητες τῶν προσώπων καί τῶν κοινωνιῶν καί καλλιεργεῖ ἁρμονία καί πληρότητα.

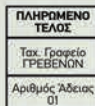
Αὕτη λοιπόν τήν ἀληθινὴ καθολικότητα, τήν ἀληθινὴ οἰκουμενικότητα «τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν διατυπώσεων», καλοῦμαστε σήμερα ἐντός τῆς Ἐκκλησίας νά βιώσουμε καί νά πραγματοποιήσουμε στοὺς δύσκολους καιροὺς τῆς τρίτης μεταχριστιανικῆς χιλιετίας.

1. Βλ. τὸ Κείμενο-ἀπόφαση τῆς Γ' Πανορθόδοξης Προσυνοδικῆς Διάσκεψης στό Π. Βασιλειάδης, Ἐνότητα καί Μαρτυρία, Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Μαρτυρία καί Διαθρησκευτικὸς Διάλογος - Ἐγχειρίδιο Ἱεραποστολῆς, Ἐκδόσεις Ἐπίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 288-289.

2. Πράξ. 14,27.

Κωδικός 102519

ΑΠΟΣΤΟΛΕΥΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
511 00 ΓΡΕΒΕΝΑ HELLAS